

GẠC MA - BÀI HỌC LỊCH SỬ BẰNG MÁU

HOÀNG VIỆT

Gạc Ma 1988, đã 30 năm trôi qua...

Sự kiện thảm sát Gạc Ma đã diễn ra 30 năm trước, nhưng bài học kinh nghiệm luôn cần được đặt ra mổ xẻ để bánh xe lịch sử không lặp lại.

Ngày 14.3.1988 là một ngày đặc biệt đối với người dân Việt Nam. Đó là ngày Trung Quốc xua quân tấn công các chiến sĩ công binh của Việt Nam tại khu vực Trường Sa. Máu đã loang trên mặt biển Đông. 64 chiến sĩ của chúng ta đã mãi mãi không trở về.

Nhiều bài viết gọi đây là cuộc “hải chiến Trường Sa”. Cách gọi này hoàn toàn không đúng với bản chất của sự kiện. Bởi vì, bên Trung Quốc đã dùng hải quân trang bị vũ khí tấn công, gồm cả pháo tầm xa, còn bên ta chỉ là các chiến sĩ công binh với vũ khí bộ binh phòng vệ. Bản chất của nó phải được gọi đúng tên là một cuộc xâm lược thảm sát những người lính công binh Việt Nam do lực lượng hải quân Trung Quốc gây ra.

Trung Quốc còn tàn độc hơn khi không cho phép các tàu của lực lượng chữ thập đỏ ra cứu các nạn nhân, cho dù đây luôn là thông lệ quốc tế trong chiến tranh.

Sự kiện đã diễn ra 30 năm, niềm đau thương, mất mát tưởng chừng như lắng dịu. Tuy vậy, những bài học kinh nghiệm luôn cần được đặt ra, để làm sao cho bánh xe lịch sử không lặp lại lần nữa.

Khi tìm hiểu về tính cách dân tộc Trung Quốc, Nguyễn Trãi đã tổng kết người Trung Quốc là “hiếu đại, hỷ công, cùng binh, độc vũ”. Tính cách của giới cầm quyền Trung Quốc (*) còn được khái quát qua nhân vật Tào Tháo trong Tam quốc Diễn nghĩa: “thà ta phụ người, còn hơn để người

Tượng đài Gạc Ma

phụ ta". Khi hữu sự, giới cầm quyền Trung Quốc thường sẵn sàng ra tay dùng vũ lực lạnh lùng, tàn nhẫn, và luôn tấn công trước đối phương để đoạt tiên cơ.

Cho đến năm 1987, Trung Quốc chưa hề có mặt trên bất cứ cấu trúc nào tại Trường Sa, và họ nhận thấy đây là một bất lợi. Vì thế, từ đầu năm 1988, Trung Quốc đã ráo riết cho quân lên chiếm một số cấu trúc địa lý thuộc Trường Sa, bao gồm: Chữ Thập, Châu Viên, Huy Gơ, Ga Ven.

Về phía Việt Nam, mặc dù tiềm lực còn hạn chế về mọi mặt nhưng chúng ta cũng quyết tâm cho các lực lượng công binh ra xây dựng một số cấu trúc tại Trường Sa, nhằm khẳng định và bảo vệ chủ quyền.

Không phải ngẫu nhiên mà Trung Quốc đã chọn thời điểm đầu năm 1988 để tấn công Gạc Ma.

Bình pháp Tôn Tử của Trung Quốc luôn nhấn mạnh vào "thời", "thế" trong hoạt động chiến tranh. Thời điểm năm 1988, Việt Nam rơi vào "thế" vô cùng hiểm nghèo. Chật vật qua hai cuộc chiến tranh với hai đối thủ "hạng nặng" Pháp và Mỹ, Việt Nam vừa giành được thống nhất đất nước, vết thương chiến tranh chưa kịp lành, kinh tế chưa hồi phục thì ngay sau đó, quân Khmer đỏ tấn công biên giới Tây Nam. Khi Việt Nam đang phải truy đuổi quân Khmer đỏ thì Trung Quốc dàn quân tấn công Việt Nam trên 6 tỉnh biên giới phía Bắc.

Kinh tế đất nước chật vật, chạy ăn từng bữa, chiến tranh liên miên, đã khiến Việt Nam rơi vào thế khó. Thời điểm đó, trong hoạt động đối ngoại, Việt Nam gần như bị cô lập hoàn toàn. Mỹ vẫn đang cấm vận Việt Nam, Trung Quốc tấn công biên giới năm 1979 và liên tiếp những năm sau đó là thời điểm căng thẳng tột độ giữa hai nước.

Sau sự kiện Campuchia, ASEAN quay lưng ghẻ lạnh với Việt Nam. Chỗ dựa duy nhất của Việt Nam là Liên Xô và khối Đông Âu thì lúc này đang trong cơn rệu rã (năm 1989 bức tường Berlin sụp đổ và năm 1991, Liên Xô tan rã).

Khi Việt Nam rơi vào thế cùng chính là thời cơ của Trung Quốc. Dư luận quốc tế thì đang chú ý đến sự kiện Campuchia, tiềm lực Việt Nam thì kiệt quệ, đây chính là thời điểm tốt nhất để Trung Quốc ra tay chiếm Trường Sa mà không bị sự phản đối nào đáng kể.

Khi Trung Quốc tấn công Việt Nam ngày 14.3.1988, dư luận quốc tế thờ ơ, các nước ASEAN bàng quan cho rằng đây là chuyện riêng giữa Việt Nam và Trung Quốc, kể cả Malaysia và Philippines là những quốc gia trực tiếp có lợi ích tại Trường Sa.

Bài học lịch sử qua sự kiện Gạc Ma là khi thế và lực của Việt Nam suy kiệt, thì đó sẽ là "thời" của Trung Quốc, họ sẽ thắng tay tấn công, xâm lấn, thôn tóm lãnh thổ. Trong bất kỳ bối cảnh nào, chính sách đối ngoại luôn hết sức quan trọng, nhất là đối với những nước nhỏ như Việt Nam. Nếu dư luận quốc tế lên tiếng thì Trung Quốc cũng khó mà trơ tráo và hung hăng đến thế. Thêm nữa, đừng mong chờ có "cao nhân" nào cứu giúp, tham chiến, khi chiến tranh xảy ra.

Sau khi chiếm được Gạc Ma sau cuộc thăm sát ngày 14.3.1988, năm 1995 Trung Quốc chiếm thêm bãi Vành Khăn từ tay Phillipines. Họ đã có tổng cộng bảy cấu trúc: Gạc Ma, Chữ Thập, Châu Viên, Huy Gơ, Ga Ven, Xu Bi và Vành Khăn.

Kể từ năm 2014 đến nay, lợi dụng thế giới đang tập trung vào sự kiện giàn khoan Hải Dương Thạch Du 981, Trung Quốc đã âm thầm tiến hành bồi lấp các cấu trúc tại Trường Sa, tổng diện tích bồi lấp lên tới 800 ha. Đến nay, tất cả các cấu trúc này đều đã được xây dựng và trang bị các phương tiện quân sự hiện đại, đóng vai trò như các "chiến hạm nổi" tại khu vực biển này.

Cho đến nay, thực tế là không có một quốc gia nào có thể ngăn cản được việc Trung Quốc bồi lấp các cấu trúc tại Biển Đông, trong đó có Trường Sa. Và cùng với việc bồi lấp này, Trung Quốc đã biến bảy cấu trúc thành các căn cứ quân sự quan trọng để nắm quyền chi phối, kiểm soát khu vực Biển Đông bằng sức mạnh vũ lực.

Bên kia Thái Bình Dương, đối thủ mạnh nhất và đáng gờm nhất của Trung Quốc là Hoa Kỳ. Việc nước này có một tổng thống đầy tai tiếng và điều hành đất nước theo cách "không giống ai" đã khiến cho Trung Quốc thay vì bị ngăn cản, lại trở nên ngày càng mạnh hơn cả về "thế và lực".

Một vấn đề cần đặt ra là liệu trong tương lai gần, trước việc Trung Quốc càng ngày càng mạnh và "nhe nanh múa vuốt" như vậy, có thể lặp lại việc tấn công Trường Sa tại các cấu trúc mà Việt Nam đang kiểm soát?

Bối cảnh thế giới hiện nay cho thấy, Trung Quốc đang gặp thời. Dù không ư Trung Quốc đi chăng nữa, cũng phải thừa nhận rằng, ảnh hưởng và thế lực của Trung Quốc càng ngày càng mạnh lên, trong khi ảnh hưởng của Hoa Kỳ - đối thủ duy nhất có đủ sức mạnh kiềm chế Trung Quốc dường như càng ngày càng đi xuống.

Tuy nhiên dù Trung Quốc đang có thời nhưng Việt Nam không rơi vào thế cùng như trước nữa. Về đối ngoại, Việt Nam đã thể hiện chính sách uyển chuyển. Việt Nam có quan hệ đối tác chiến

lược cùng lúc với Trung Quốc và nhiều cường quốc trên thế giới. Quan hệ quân sự giữa Việt Nam và nhiều cường quốc đã liên tục phát triển. Tàu chiến Ấn Độ, Pháp, Nhật Bản, Hàn Quốc, Australia... nhiều lần ghé thăm Việt Nam. Mới đây, hàng không mẫu hạm Carl Vinson của Hoa Kỳ ghé thăm cảng Đà Nẵng. Điều đó cho thấy quan hệ của Việt Nam với các quốc gia trên thế giới đang phát triển đáng kể, kể cả với các cự thủ như Hoa Kỳ.

Thế của Việt Nam đã thay đổi, lực của Việt Nam cũng thay đổi theo. Dù cho tiềm lực quân sự của Việt Nam không thể so sánh với Trung Quốc nhưng cũng không phải là không có khả năng bảo vệ và gây thiệt hại cho đối phương nếu bị đối phương gây hấn, tấn công. Việt Nam đã và đang đa dạng hóa nguồn vũ khí của mình, từ tên lửa của Nga, Ấn Độ cho đến tàu chiến của Nga, Pháp... Việt Nam cũng đang cân nhắc việc mua các vũ khí hiện đại từ Hoa Kỳ để tăng cường sức mạnh phòng vệ trên biển.

Dù hòa bình, hợp tác là xu thế của thế giới hiện nay, thế nhưng nguy cơ về xung đột giữa Việt Nam và Trung Quốc tại khu vực Trường Sa

vẫn luôn hiện hữu. Sự kiện tàu thăm dò dầu khí của công ty Repsol phải rút khỏi lô 136-03 (dù công ty này đã được Việt Nam cấp phép hoạt động trên vùng đặc quyền kinh tế của Việt Nam theo các quy định của luật biển quốc tế) là một minh chứng cho thấy nguy cơ tiềm ẩn đó. Nếu không cảnh giác, tỉnh táo và chủ động, Việt Nam có thể sẽ bị cuốn vào một cuộc xung đột như vậy trong tương lai.

Vì vậy, để tránh lặp lại sự kiện Gạc Ma, một mặt Việt Nam cần tiếp tục phát triển chính sách đối ngoại đa phương, tích cực tham gia các diễn đàn quốc tế, để tạo thế đứng trên trường quốc tế. Mặt khác, Việt Nam cần tăng cường sức mạnh nội lực về kinh tế, quốc phòng. Mặc dù, chính sách quốc phòng của Việt Nam tập trung vào bảo vệ đất nước, nhưng nếu Việt Nam có sức mạnh quốc phòng đáng kể sẽ khiến đối phương phải cân nhắc khi tấn công vũ trang, tạo sức mạnh răn đe.

Trong sức mạnh quốc phòng ấy, thế trận lòng dân luôn là một phần quan trọng, có tính chất quyết định trong chiến lược bảo vệ Tổ quốc, hiện tại cũng như lâu dài.

Đông đảo học sinh tưởng niệm 64 chiến sĩ hy sinh ở Gạc Ma năm 1988 tại tượng đài chiến sĩ Gạc Ma ở huyện Cam Lâm, tỉnh Khánh Hòa. Ảnh: Kỳ Nam

